

Krajiny *a zátěží* Antonína Strážka

Jako kdybych nahlédla

Adresa ateliéru Antonína Střížka zůstává už více než dvacet let stejná. Stejná ulice, stejný dům v pražské čtvrti Karlín – a přece je všechno jinak. Ulice úplně změnila svou tvář, ateliér už také není v tmavém přízemí domu, ale pod jeho prosklenou střechou. Začínám být napnutá: snad se zásadně nezměnila i tvorba jednoho z našich nejznámějších malířů střední generace?

Stoupáme po schodech. První, druhé, páté patro. Před dveřmi do Antonínova nového království sotva popadám dech. „Nejlepší je prudce vydechnout, to pomáhá,“ radí mi s chápavým úsměvem. Sám je na každodenní sportovní výkon očitelně zvyklý. „I malíř potřebuje mít dobrou fyziku. Na obrazech je znát, když chybí síla.“ Vstupujeme. Jsem zvědavá. Na nový ateliér, ale hlavně na nová plátna. Oddechnu si, teď už ne kvůli schodům. Na první pohled je to jasné. Střížkova zátiší a jeho krajiny jsou stále tady.

Demižon. Rudl na ulici. Stará škodovka. Nábřeží. Pláž... Typické výjevy všedního dne. Důvěrně známé předměty, ulice, krajiny – motivy, které pod jeho rukama získávají zvláštní náboj, snad kousek tajemství a nostalgie. „Říkám tomu pošahaná zátiší,“ směje se Antonín, „na těch teď pracuji asi nejvíc.“ Nápady k němu přicházejí zvenku, zahlédne někde barevnou reprodukcii, vezme do ruky obyčejnou sklenici, prochází po známé ulici... „a mě prostě napadne to namalovat“.

Vcházím do světlého ateliéru, stropem proudí jasné světlo do prostoru, kde Střížek maluje – ale občas i žije, spí, vaří. „Vařím hrozně rád, a tak jsem se vybavil,“ komentuje můj pohled, který míří k dřevěné kuchyňské desce a sporáku.

Vzpomínám, že má první návštěva místa, kde Antonín dříve tvořil, byla trochu zklamáním. Ne že by nebylo na co se dívat, ale rozhodně to nebyly obrazy. Ne že by se mi nelíbily, ale žádné tam nebyly. Tentokrát už je to mnohem lepší. „Dříve jsem se věci zbavoval, nenechal jsem si ze starých obrazů téměř žádný. Ale teď je to jinak. Některé mám rád a prodat je prostě nechci,“ vysvětluje, „vždycky jsem si říkal, že mám na všechno dost času, ale teď už si tím nejsem tak jistý.“

A ještě něco je jinak než dřív. V přízemí stávalo v koutě ateliéru staré rádio, teď má vedle moderní pohovky své místo nový počítač s jablíčkem. „Maluji většinu věcí podle svých fotek, z paměti to nedokážu. A fotky si na počítači různě upravuji. Třeba tenhle vozík vznikl podle fotky, kterou jsem pořídil v Mexiku,“ ukazuje mi obraz opřený o stěnu. Chvilí hledá – a pak k němu vyloví i fotografii. A pak ještě jednu. Zachycuje pohled z okna – přes vázu – na jezero a okolní křoviny. Obraz se stejným námětem visí na stěně. Zase je to výjev z Mexika. Je zajímavé srovnávat a vidět takhle pěkně najednou, jak Antonín Střížek zachycuje a po svém proměňuje realitu.

Důvěrně známé předměty získávají pod rukama Antonína Střížka zvláštní náboj

Foto: Cúnter Bartoš

nejen do ateliéru, ale přímo do jeho magické kuchyně

Jako kdybych nahlédla nejen do ateliéru, ale přímo do jeho magické kuchyně. A pak objevím ještě jednu novinku – neonová města. Měla bych je psát asi spíš s velkým písmenem na začátku: Neonová města. Další série, na které Antonín opakovaně pracuje. Ta města nesvítí, maluje je normálním olejem, ale jsou to jeho otevřená vrátka k abstrakci. Tak je sám nazývá.

Staré formy žijí

Antonín Střížek je malířem klasického stříhu. Postmoderním, jak uvádí Wikipedia. Pořád se drží plátna, štětců a barev, zatímco kolem celý svět experimentuje s materiálem, médii a někdy i trpělivostí obecnosti. „Plátno a barvy, to je neuvěřitelně bohatý svět. A já necítím potřebu jej opouštět!“

Nad sklenkou jiskřivého moselského si povídáme o moderních směrech, o konceptualismu, nejrůznějších instalacích. „Pořád nacházím obrovské možnosti v malbě. A tohoto poznání se člověk těžko zbavuje. I když pro diváka to nemusí být objevování, pro mě to tak je.“ Vždycky musí mít v obraze napětí. Jak ho tam dostat? To je pro malíře ta největší práce. „Smysl pro nadhled, tajemství, láska – to jsou tři věci, které musí v obraze být, jakkoli to může znít pateticky. Malování je vždycky namáhavé. Člověk jde životem a je něčemu zavázaný. Pro mě je pokaždé důležité, co

Malíř klasického stříhu, který se drží plátna, štětců a barev

Antonín Střížek (*1959)

V letech 1983 až 1988 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze. Od roku 1989 měl na pět desítek samostatných výstav doma i v zahraničí, je zastoupen mimo jiné v Národní galerii i v řadě soukromých sbírek. V letech 1997–2002 vedl ateliér malby na AVU. Je autorem opony ve Státní opeře Praha. Od 26. května do 3. července 2009 vystavuje své obrazy a kresby v síni Topičův salón na Národní třídě v Praze.

jsem objevil. Vůči tomu cítím závazek. Moje teorie – a nejen moje – je jednoduchá: Ta věc ti nepatří, není tvým zrcadlem. A výsledek? Musí mě samotného překvapovat. Dokud nevidím, že tohle funguje, nejsem spokojen. Vezmu klidně obraz od kupce zpátky a znovu do něj vstoupím.“

Ateliérem se nese příjemná jazzová hudba. Jako by mu dávala za pravdu, že staré klasické formy se rozhodně nepřežily. A ve mně vyvolala, nevím proč, vzpomínku na jeden film Woodyho Allena a na obraz, který má ladit s barvou gauče...

Asi se neptám první, ale zajímá mě, kam až je Antonín ochotný zajít. Co když přijde člověk, chce si koupit obraz, ale klade si přitom nejrůznější požadavky? „Kdyby trval na tom, aby plátno vypadalo jako z devatenáctého století, řeknu, že to neumím a nechci. Kdyby si přál, abych mu namaloval město, kde žije, proč bych to neudělal? Dělán přece téma město. Ostatně, nedávno jsem dostal přesně takovou zakázku od ostravské radnice. Obraz jsem namaloval, už tam visí – a já ho považuju za jeden z mých nejhezčích.“

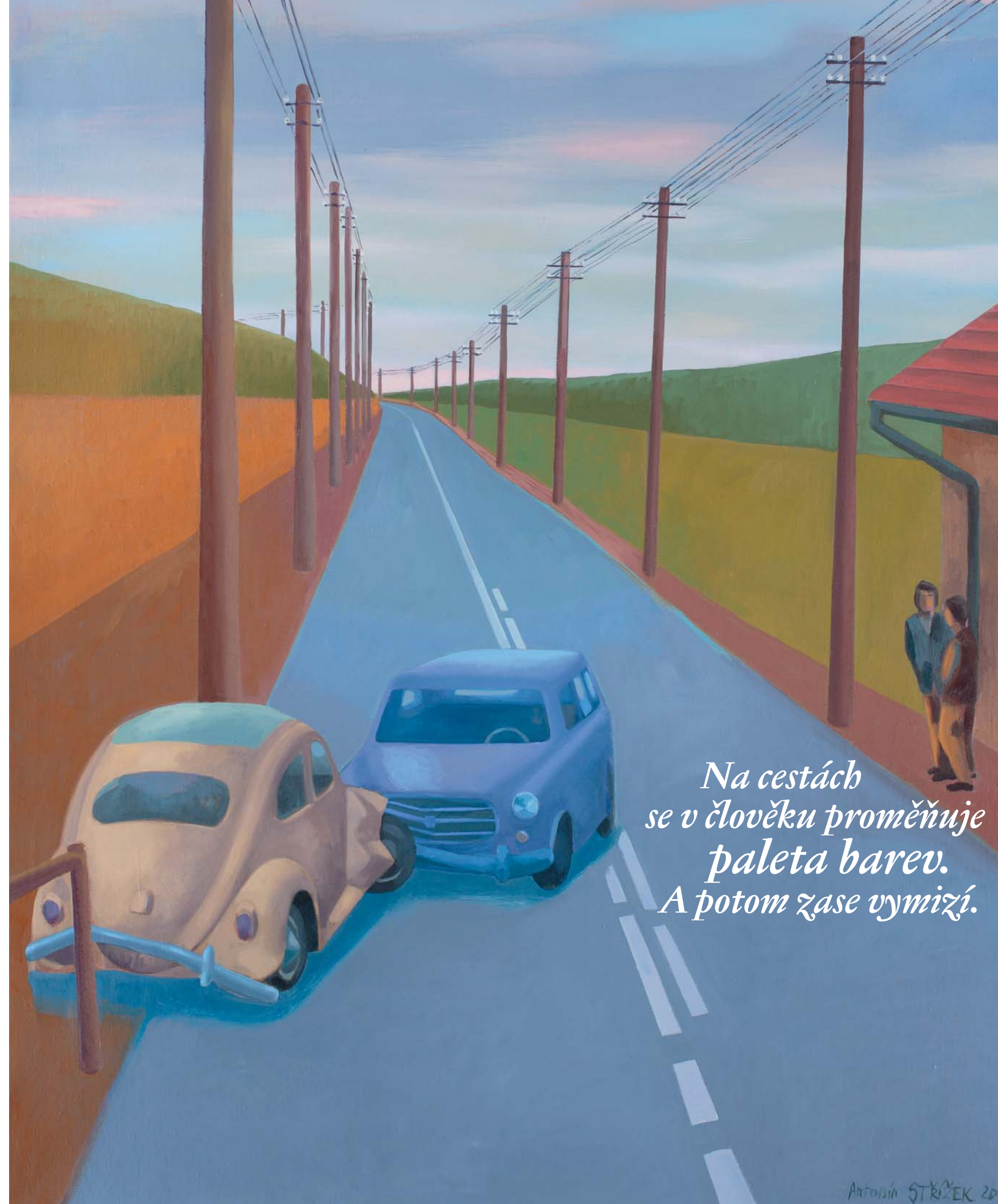
Šedá zóna umění

Provokuji: Někteří současní umělci označují obrazy jako pouhou interiérovou dekoraci. A on reaguje: „V nových médiích je zabalena spousta balastu. Ale nikdo nemá odvahu to říct. Já to nazývám šedá zóna umění. To, co si zrovna lidé myslí, že je umění – a je to přitom jen moderní kýč!“

Málokterý z malířů může být dnes spokojený s tím, co se líbí veřejnosti. Povídáme si o tom, co určuje vkus národa, když i prezidenti plují v šedé zóně a obklopují se výtvarnými díly nevalné kvality. Pořád ještě, dvacet let po pádu komunismu, nejsou lidé vzdělanější, nemají více peněz, neplní výstavní sály? „Ve světě už přistupují jinak k volnému času i k podnikům. To všechno je majetek, bohatství – jít na výstavu, někoho tam potkat. Proto je také na západě spousta donátorů, milovníků umění. Tady u nás však ne. Tady je to ubohé a nikoho to nezajímá. Boháči raději hrají golf, pořízují si auta. Bohužel, pořád je to komunismus v našich hlavách kombinovaný s grunderským kapitalismem.“ Zatrpklost z něj přitom nemůže mluvit. Patří k našim nejprodávanějším malířům, na nezámě kupců a nedostatek výstav si nemůže stěžovat. Antonín vyměňuje cedéčko. „Mám všechno, co chci, a co chci, to mám...“ zpívá jeho oblíbená skupina Traband. „Vždycky jsem měl nějaký důvod, abych byl spokojený,“ usmívá se malíř. Pomohla mu k takovému náhledu jeho víra? „Křesťanství je pro mě cesta k odvaze a vědomí, že má všechno svůj smysl.“

Vždycky se zajímal o věci veřejné, byť jeho tvorba, na rozdíl od prací mnoha jeho současníků, nikdy nebyla angažovaná, naopak, spíše intimní (anebo je právě to poselstvím?). V debatě se tak nemůžeme vyhnout ani „šedé zóně“, ani podmínkám tvorby. „Štve mě, že stát nepodporuje galerie, časopisy, divadla. To, jak se stará o umění, je krupařství.“

Mnohokrát měl možnost porovnávat. V posledních letech hodně cestuje. V jeho novém ateliéru visí vedle okna obří štětec, který si přivezl ze studijního pobytu v Číně. V jeho obrazech se často objevují scény z Mexika, kde také opakovaně pobývá. „Cestování je jako droga. A ty nejsou nikdy moc dobré,“ poznamenává ovšem střídavě. Pak ale připouští, že cesty mu přece jen mnohé přinášejí. „Dávají mi jiné barvy. Zní to sice romanticky a starobyle, ale tak jako mají v jiných zemích jiná jídla, jiný vzduch, klima a slunce, tak se také po delším pobytu v cizí zemi člověku promění paleta barev. Když je znovu doma, exotické barvy zase po čase zmizí.“ Domů se vrací rád. Jen mu vždycky chvíli trvá si na malý český svět zase zvyknout. „Na druhou stranu – přece k němu patřím!“ ■

*Na cestách
se v člověku proměňuje
paleta barev.
A potom zase vymizí.*